

67
SL

FACTS

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

ISSN 1725-7093

Hrup v številkah

To poročilo je prvo v nizu tematskih poročil Observatorija tveganj, ki so posvečena specifičnemu področju tveganj, dejavnosti ali skupini delavcev. Izdelano je z namenom opisati stanje v Evropi glede izpostavljenosti hrupu pri delu, opredeliti ogrožene skupine, opozoriti na trende in na nastajajoča vprašanja, ki vzbujajo skrb. Te aktivnosti so del širšega projekta, katerega namen je zgodnje odkrivanje nastajajočih trendov in tveganj pri delu. S tem bomo prispevali k boljšemu razporejanju virov in zagotovili pravočasne in učinkovite ukrepe.

Zaposlovanje v storitvenem sektorju narašča. Zato poročilo ne vključuje le informacij za dejavnosti, kot so gradbeništvo, predelovalna industrija ali kmetijstvo, v katerih je izpostavljenost hrupu velika, temveč tudi za storitvene dejavnosti, kot so šolstvo ali klicni centri, v katerih prevladujejo ženske.

Izpostavljenost hrupu

V mnogih dejavnostih, kot so kmetijstvo, gradbeništvo, strojništvo, prehrabena industrija, lesarstvo, livarstvo ali razvedrilne dejavnosti, ravni hrupa še vedno praktično stalno presegajo mejno vrednost.

Visokim ravnem hrupa so najbolj izpostavljeni obrtniki, kvalificirani delavci, kmetijski delavci in vojaki. Tudi ženske so v določenih dejavnostih precej izpostavljene močnemu hrupu. Odstotek žensk, ki poroča o izpostavljenosti hrupu, je veliko višji v novih državah članicah, kot v EU-15. Na Češkem je na primer 75 %

delavk, ki so izpostavljene hrupu, zaposlenih v tekstilni industriji, temu pa s 50 % sledi prehrabena industrija.

V novih državah članicah so dejavnosti z najvišjim odstotkom izpostavljenih delavcev kmetijstvo, rudarstvo in predelovalna industrija. Tudi tu je delež izpostavljenih delavcev višji kot v EU-15.

Zdi se, da so mladi delavci vse bolj izpostavljeni močnemu hrupu. Po podatkih raziskav Evropske fundacije so pripravniki ali delavci, ki se usposablja v drugih programih, v letu 2000 večkrat poročali o težavah s sluhom, kot v letu 1995. Zato je treba posebno pozornost nameniti izobraževanju mladih delavcev in reševanju njihovih zdravstvenih težav.

Vplivi na zdravje

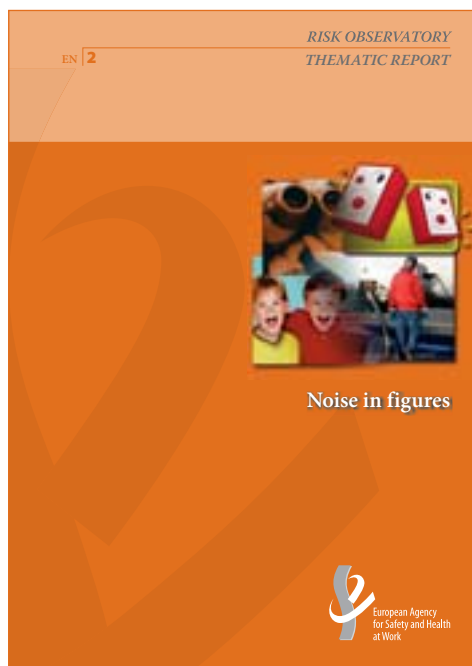
■ Okvara sluha

Okvara sluha, ki nastane zaradi hrupa, je še vedno ena od prevladujočih priznanih poklicnih bolezni. Stroški, nastali zaradi okvare sluha, so med letoma 1999 in 2001 predstavljali okoli 10 % skupnih stroškov poklicnih bolezni⁽¹⁾. Poleg tega, da je lahko, zlasti pri delavkah, poročanje o težavah nezadostno in se težave ne priznavajo dovolj, so podatki odvisni tudi od praga, ki se uporablja za opredelitev okvare sluha. Trendi se razlikujejo glede na državo in politiko priznavanja. V Nemčiji se je na primer število priznanih primerov ustalilo in se zmanjšuje z vidika stopnje okvare.

Rahlo se je povečalo število samoprijavljenih težav s sluhom. Po podatkih Evropske raziskave⁽²⁾, 7 % evropskih delavcev meni, da delo vpliva na njihovo zdravje z vidika motenj sluha. Delavci, ki poročajo o visoki izpostavljenosti hrupu, tudi več poročajo o težavah s sluhom.

■ Tinitus

Okvaro sluha zaradi hrupa pogosto spremlja tinitus ali zvonjenje v ušesih. Podatki o tinitusu so skopi. V raziskavi, ki je bila leta 2003 opravljena v Združenem kraljestvu, je bilo ocenjeno, da je 153 000 moških in 26 000 žensk, starih med 35 in 64 let, imelo resne težave s sluhom, ki jih je povzročil hrup pri delu, okoli 266 000 moških in 84 000 žensk pa je imelo dolgotrajen tinitus, ki ga je bilo mogoče pripisati hrupu. Nadaljnje spremljanje bi omogočilo oceno razsežnosti tega problema v celi Evropi.

⁽¹⁾ „Stroški in financiranje poklicnih bolezni v Evropi“, Eurogip-08-E, avgust 2004, <http://www.eurogip.fr/pdf/Eurogip-08E-cost.pdf>.

⁽²⁾ Evropska raziskava o delovnih razmerah (ESWC)

■ Akustični šok

Akustični šok je izraz, ki se uporablja za opis fizioloških in psiholoških simptomov, ki jih lahko občuti posameznik, ko zasliši nenaden, nepričakovan glasen zvok iz telefonske ali naglavne slušalke. Najbolj ogroženi delavci so telefonski operaterji v klicnih centrih. Težava se lahko še poslabša, če je v klicnih centrih tako glasno, da si morajo operaterji glasnost v slušalkah nastaviti na višjo jakost, kot bi sicer bila potrebna v tišjem okolju. Akustični šok je bil kot posebno vprašanje izpostavljen tudi v strokovnih raziskavah o nastajajočih fizikalnih dejavnih tveganj, ki jih je opravila Agencija.

■ Kombinirani učinki

Okvaro sluha lahko povzroči ali poveča tudi uporaba kemikalij. Znani ototoksini vključujejo topila, kovine, zdravila in dušljivce. Poklici z visoko ravno izpostavljenosti hrupu in nevarnim snovem ali vibracijam so tiskarstvo, pleskarstvo, ladjedelništvo, gradbeništvo, predelovalna industrija, kemična industrija, naftna industrija, usnjarsko-predelovalna in pohištvena industrija, kmetijstvo in rudarstvo. Kombinirana izpostavljenost hrupu, vibracijam in vročini se lahko pojavi tudi v livarnah. Mnogi od teh sektorjev so bolj prisotni v novih državah članicah kot v EU-15.

■ Hrup in nezgode

Hrup ne škoduje samo sluhu delavca, lahko je tudi vzrok nezgod, saj vpliva na komunikacijo. Delavci, ki nosijo opremo za varovanje sluha, ne morejo slišati ustnih navodil in zvočnih opozoril. Namen številnih projektov je razviti metodo predvidevanja razumljivosti govora in zaznavanja zvočnih signalov med uporabo opreme za varovanje sluha. V tem poročilu so opredeljena dodatna tveganja za nezgode delavcev, ki imajo okvaro sluha.

V številnih državah članicah poročajo o hrupu kot o težavi pedagoških delavcev, okvare glasu pa pomembno vplivajo na stopnjo odsotnosti učiteljev z dela.

Smernice Svetovne zdravstvene organizacije priporočajo, da naj raven hrupa v razredih znaša 35 dB(A). Dejansko pa lahko ravni hrupa v šolah v običajnih razredih dosežejo kar 60–80 dB(A), na delovnih mestih v šolskih delavnicah in telovadnicah pa lahko presežejo celo mejno vrednost. Pri meritvah v razredih je bilo ugotovljeno, da je zaradi akustičnih razmer razumevanje govora manjše od polovice.

Pomembnost glasu kot poklicnega orodja, narašča z razvojem tehnologije, ki se aktivira z glasom in povečevanjem števila klicnih centrov, kjer je intenzivnost govora velika.

■ Drugi vplivi hrupa na zdravje, ki se ne nanašajo na sluh

Obstajajo dokazi o številnih učinkih srednjih ravni hrupa na zdravje, ki vključujejo težave z glasom, stres, bolezni srca in ožilja ter nevrološke težave. Hrup, katerega jakost je pod ravno, ki povzroča okvaro sluha, lahko pripelje do drugih, od sluha neodvisnih vplivov na zdravje, kadar tak hrup kronično moti spanec in počitek, če ovira komunikacijo in razumljivost govora ali če vpliva na umsko delo, za katerega je potrebna visoka stopnja pozornosti in koncentracije.

Preprečevanje

Za zmanjšanje hrupa na delovnih mestih bodo potrebna nadaljnja prizadevanja. V študijah o ukrepih za obvladovanje hrupa na delovnih mestih je bila podana vrsta različnih pristopov, prav tako pa tudi nekaj učinkovitih programov za varovanje sluha. Manjša podjetja so imela izdelanih zelo malo postopkov za obvladovanje hrupa in so se v prvi vrsti zanašala na osebno varovalno opremo.

Potrebne bodo tudi nadaljnje izboljšave za učinkovitejše znižanje ravni emisij hrupa pri viru. V poklicih, kjer so prisotne visoke ravni hrupa na delovnem mestu, se običajno uporablja široka paleta strojne opreme in postopkov. V tem poročilu so predstavljeni nekateri profili poklicev v hrupnih dejavnostih, kot so kmetijstvo, gradbeništvo in prehrabena industrija.

V poklicih, ki zahtevajo zbranost, je treba ravni hrupa čim bolj zmanjšati. To lahko dosežemo z akustičnimi ukrepi. Zapletenost dela in administrativnih nalog se je povečala v poklicih, kot so zdravstvo in šolstvo, pa tudi v proizvodni industriji. V to poročilo so zato vključena nekatera priporočila za ravni hrupa v pisarnah, šolah in zdravstvu.

Potrebe po raziskavah

S ciljno usmerjenimi raziskavami izbranih poklicev (zdravstvo, hotelirstvo in gostinstvo, prevoznništvo, klicni centri) bi lahko lažje opredelili vprašanja, ki jih je lahko rešiti s preprečevanjem.

Prav tako so potrebni nadaljnji podatki, da se oceni:

- izpostavljenost srednjim ravnem hrupa,
- kombinirane učinke hrupa in vibracij, hrupa in kemikalij,
- vpliv hrupa na noseče delavke.

Raziskave bi morale podpirati tudi prizadevanja za preprečevanje težav delavcev z okvaro sluha v povezavi z zaznavanjem zvočnih opozoril.

Dodatne informacije

Celotni rezultati Observatorija tveganj so na voljo na: <http://riskobservatory.osha.europa.eu>

Podatki o izpostavljenosti hrupu in okvari sluha, vključno z nacionalnimi podatki, so na voljo na:

<http://riskobservatory.osha.europa.eu/noiseexposure/> in <http://riskobservatory.osha.europa.eu/hearingloss/>

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34-94) 479 43 60, faks: (34-94) 479 43 83

E-pošta: information@osha.europa.eu

